

Poutní kostel sv. Vintíře Dobrá Voda u Hartmanic

Poutní kostel sv. Vintíře

Vzhledem k rostoucímu počtu poutníků se rozhodl v roce 1706 baron František Karel Villani, pán na Kumdaticích a Dobré Vodě, pro výstavbu kamenného kostela na místě původní dřevěné kaple z roku 1618, postavené urozeným pánem Jiřím Čejkou z Olbramovic. Kostel získal brzy faru a v roce 1754 se mu zvětšuje prostor přístavbou lodi a konečně v roce 1777 vzniká na východní straně věž s cibulovitou bání.

Po druhé světové válce byl kostel ve vojenském výcvikovém prostoru a byl využíván jako stáj a skladiště dělostřeleckých granátů. Z původního interiéru se mnoho nezachovalo. Město Hartmanice započalo v devadesátých letech 20. stol. jeho renovaci. Obnoven a znovu vysvěcen byl roku 1995, při výročí 950 let od smrti sv. Vintíře.

Místostarostka města Hartmanice, Zuzana Jonová, iniciovala vytvoření skleněného oltáře, který by navázal na sklářskou tradici Šumavy a ztvárnil i patrona kostela, sv. Vintíře. Oslovila sklářskou výtvarnici Vladimíru Tesařovou a ta vytvořila téměř 3 metry vysoký skleněný oltář. Později v její dílně vznikla též socha sv. Vintíře, 14 zastavení Křížové cesty a betlém.

V r. 2016 byly spolkem Šumavské cesty pořízeny a darovány kostelu varhany. Díky apoštolátu br. Anděla Františka Homoly, OFMCap. dostala farnost v roce 2018 darem čtyři nové zvony, které zvou každý den k modlitbě.

Pozoruhodné je, že tento kostel je jediným farním kostelem ve světě, zasvěcený svatému Vintíři.

Původní interiér kostela, foto z r. 1942; kostel, foto kolem r. 1923

Svatý Vintíř

Vintíř (německy Gunther) je nejstarším obyvatelem Šumavy, kterého známe jménem. Narodil se kolem roku 955 v Thuringenu, jako potomek mocného šlechtického rodu hrabat ze Schwarzburgu-Käfernburgu. Byl příbuzným krále a císaře Jindřicha II. a jeho sestry Gisely, manželky uherského krále Štěpána I. Svatého.

Vintíř žil životem bohatého světského velmože. To jej ale zřejmě neuspokojovalo. Na přelomu tisíciletí byl zaujat myšlenkami náboženského hnutí šířeného z benediktinských klášterů v Cluny a Gorze, které ovlivňovaly i světskou sféru. Ve svých více než padesáti letech se rozhodl pro mnišství. Roku 1006 započal jako obyčejný bratr laik svůj noviciát v klášteře v Niederaltaichu. Po třech letech zdi kláštera opustil a poustevničil na odlehlém místě v pralesích na bavorské straně Šumavy v tzv. Nordwaldu, zprvu na Ranzingerbergu u Lallingu, později v údolí potoka Rinchnach. Na jaře roku 1012 sem Vintíře následovali další řeholníci a tak nakonec vznikl nový klášter i s kostelíkem, který vysvětil pasovský biskup Benno v roce 1019. Potřeba zajistit novému klášteru hmotnou samostatnost vedla Vintíře a jeho druhy k mýcení okolního pralesa a postupně kolonizaci tohoto území.

K Vintířovým zásluhám se přičítá založení či obnovení stezky z Altaichu do Čech. Při této cestě, již na české straně Šumavy, v místech Březník, si po opuštění Rinchnachu na konci roku 1040, zřídil Vintíř svou poustevnu. Také prvotní založení kostelíka na Mouřenci u Annína bývá spojováno s Vintířem a s kolonizačním zájmem kláštera v Niederaltaichu.

Vintíř však nežil jen v klášteře a lesních samotách při modlitbě a rozjímání. Podnikal misijní cesty, je často uváděn jako rádce německých králů a císařů. Za podpory krále Štěpána založil v Uhrách klášter Bakonybél. Byly mu svěřovány významné úkoly na poli tehdejší vysoké politiky v diplomatických jednáních mezi českými a německými panovníky.

Historické zprávy zdůrazňují Vintířův přátelský poměr k českému prostředí a českému panovníkovi. Před Vintířovou smrtí navštívil více než devadesátiletého starce v jeho poustevně na české Šumavě sám český kníže Břetislav v doprovodu biskupa Šebíře. Když 9. října 1045 Vintíř zemřel, Břetislav svolil k převozu poustevníka těla do Břevnova, kde bylo pohřbeno na čestném místě ve východním závěru jižní lodi kostela. O Vintířově smrti se zmiňují téměř všechny kroniky tehdejší doby. Důkaz, jaké vážnosti Vintíř požíval.

*Úmrtí Vintíře, oltářní obraz
od Petra Brandla v břevnovském klášteře
Náhrobek v břevnovském klášteře*

Časem rostla úcta k ostatkům Vintíře. Mnoho poutníků z Čech, Bavorska, rakouských zemí, Uher či Duryňska se přicházelo poklonit světcově památce do Břevnova zejména ve 13. století. V té době se dokonce sám král Přemysl Otakar II. zasazoval o Vintířovo svatořečení u papeže. Kanonizační proces nebyl nikdy doveden do konce. Vintířův kult světce prosazovaný hlavně lidovou zbožností schválila teprve bulla papeže Urbana VIII. z roku 1634.

Vintíř je dodnes uctíván v Bavorsku i Čechách. Vintířova zobrazení se objevují v prostředí benediktinských klášterů, kde světec žil a působil, i na místech legendicky spojených s jeho osobou. Nejznámější zobrazení jsou v Břevnově, Rajhradě, či Broumově. V Bavorsku v Niederaltaichu a Rinchnachu.

Vintíř je zobrazován většinou v černém řádovém oděvu, obvykle s pastýřskou holí v ruce a knihou, později i s dalšími atributy, jako jsou lilie, sféra s korunou, růžence, páv, či s motykou v ruce jako připomínka kolonizační činnosti řádu a též budování Vintířovy stezky z Bavorska do Čech.

*Sochy sv. Vintíře v Broumově a Polici nad Metují,
Vintíř klučící prales - výjev ze stropní malby
v kostele v Rinchnachu*

Kaple sv. Vintíře

V jeskyni ve skále na vrcholu Březniku (1006 m) si v roce 1040 vybudoval benediktinský mnich Vintíř poustevnu a obýval ji až do své smrti. K uctění Vintířovy památky byla u jeskyně postavena dřevěná kaple. Ta byla v 19. století nahrazena kaplí zděnou. V roce 1952 se toto území stalo součástí vojenského prostoru Dobrá Voda a armáda v 50. letech 20. století kapli odstřelila. Zničena byla i jeskyně. K 31. 12. 1991 byl vojenský újezd zrušen a celá oblast se stala veřejně přístupnou. Město Hartmanice spolu s bavorským městem Rinechnach v roce 1992 kapli znovu postavilo v původní podobě. Výstavba kaple trvala pouhých šest týdnů. V rámci obnovené tradiční každoroční pouti byla kaple při slavnostní česko-německé mši nově vysvěcena dne 11. října 1992. Došlo i k úpravě skály nad kaplí, obnoveny byly tesané schody se zábradlím a kříž na vrcholu. Před kaplí se nachází litinový kříž, uvnitř je umístěna socha Panny Marie a kopie původně zde umístěného obrazu sv. Vintíře. Kopii zhotovila výtvarnice Zuzana Jonová. Originál obrazu je v majetku Muzea Šumavy Sušice.

Česko-německá poutní mše,

Sv. Vintíř, malba, 17.stol.,
kaple na Březniku

Pout' v roce 1925 a v roce 1993

Dobrá Voda u Hartmanic

i nedaleká Vintířova skála jsou starými tradičními poutními místy. Poutní kostel a pramen na Dobré Vodě, tak jako kaple u Vintířovy skály, byly vyhledávány hlavně o svatodušních svátcích velkým počtem procesí poutníků z německé tak i z české oblasti. Hlavním předmětem úcty byla v Dobré Vodě asi jeden metr vysoká socha svatého Vintíře. Podle pověsti byla údajně nalezena v dutině stromu nedaleko světcevy poustevny. Později našla své místo na oltáři dobrovodského kostela. V současnosti je tato plastika z konce 15.stol. vystavena v Muzeu Šumavy a její kopie v kostele na Mouřenci.

Prohlídky kostela:

15.10. – 30.4. Pá, So, Ne: 9.00 – 12.00, 12.30 – 16.00
1.5. – 14.10. Út – Ne: 9.00 – 12.00, 12.30 – 16.00
Poslední prohlídka začíná v 15.30 hod.

Vydala Římskokatolická farnost Dobrá Voda
Bašta 54, 342 01 Sušice, vintirdum@gmail.com, tel. 604 403 269
Zpracování a grafika: IC...publicity Sušice, Tisk: Dragonpress Klatovy
Obrazový materiál z archivu Josefa Denglera, Prof. PhDr. Jana Royta
a Muzea Šumavy Sušice

Tiulní fotografie: Josef Dengler, Česko-německá poutní mše v roce 2011